

BISTRÖ – för bygden i tiden

Minns du BU? Det var namnet på Teatergruppen Tibbes sjätte revy, som gavs på Röstångagården 1994. På melodin "Fångarnas kör" sjöng man då bl.a:

*"Ni får trot om Ni vill – ta oss på orden
För Biströ e de bästa som finns uppå jorden"*

I revyeperspektiv hade sålunda Bygderådet Biströ upphöjts till "Biströunionen" förkortat BU! Och en union var det såtillvida, att Röstånga och Billinge gamla sockenområden därmed knöt banden åter över den gräns mellan Svalöv och Eslövs kommuner, som uppstått vid kommunreformen, i vårt fall genomförd vid ingången av år 1969. Fram till 1990-talet fick i varje fall Billinge pastoratet behålla samma gräns som gamla Röstånga kommun, med församlingarna Konga, Ask, Röstånga och Billinge. Sedan fick vi även i detta avseende gå var sin väg.

Men hur tillkom då BISTRÖ egentligen? Det hela inleddes faktiskt redan 1992, när byrådirektör Inger Persson på Länsstyrelsens regionalekonomiska enhet drog igång projektet "Billinge-Stockamöllan-Röstånga i utveckling". Från kommunhåll engagerades Karin Schening, Svalöv och Claes Andersson, Eslöv. Man tog fram nya turistbroschyrer och höll ett antal samrådsmöten med företag och ideella föreningar. Vid ett upptaktsmöte på Stockamöllan i januari 1993 fick vi ihop en lista med 71 idéer, vilka sen samlades under rubrikerna kultur, turism, näringsliv, kommunikationer, natur och service. Nästa möte hölls i Röstånga. Fem arbetsgrupper bildades, med ALU-anställda lantmästaren Lena Johansson som samordnare på Röstångagården. Sedan hennes befattning efter ett halvår upphört, väcktes förslag om en paraplyorganisation, "ett forum där bygden gemensamt kan agera i frågor som rör dess innevånare". Efter förberedelser i en tvärgrupp bildades så Bygderådet Biströ vid ett konstituerande möte i Billinge den 24 november 1994. Det skulle enligt stadgarna vara en sammanslutning av föreni-

ngar, företag och övriga intressenter inom vårt område i ärenden som rör miljö, förbindelser, näringsliv, kultur och turism.

Sett i ett större sammanhang var detta en rörelse som låg i tiden. Genom Agenda 21 framhövdes miljöfrågorna. Regeringens Glesbygdskommitté hade 1992 lagt fram sitt betänkande, Sveriges folkrörelser gick samman i ett råd under mottot "Hela Sverige skall leva" och för Skånes del bildades organisationen SLUG, Skånes lokala utvecklingsgrupper. Grundidén för vårt landskap var att det fanns en glesbygdsproblematik även här, men att vi bebyggare

På march i Stockamöllan 1992, Hjördis, Ingrid, Georg, Inger, Siv och Arne.

som specialister på vår egen verklighet var den primära resursen för kunna vända trenden.

Med stor glädje kunde Biströ notera att Bygderörelsens idéer med glöd och entusiasm fördes vidare av ideella föreningar i våra tre tätorter. I Stockamöllan fanns Möllerikeföreningen, i Billinge finns numera Billinge Byalag och i Röstånga frodas föreningslivet, ingen nämnd och ingen glömd.

Kampen mot kaolinbrytningen

Men vad hände då med Biströ? Jo, mitt i all entusiasm hade orosmoln börjat torna upp sig vid horisonten. Redan i mitten av 1990-talet hade Wermlands Guldbrytnings AB av Bergstaten beviljats bearbetningstillstånd för kaolinbrytning uppe på Billinge fälad, vid fo-

ten av Jällaberg. Vårt Bygderåds inställning andades inledningsvis en försiktig optimism. Snart nog skulle dock miljökonsekvenserna av en gruvdrift i våra känsliga natur- och rekreationsområden stå klart för oss. Åskådliga bildframställningar av scenariot presenterades på Röstånga Turistbyrå. Man kan gott säga att vi, med stöd av en nära nog enig befolkning i vår bygd, på punkt för punkt lyckades påvisa det katastrofala för våra naturvärden och deras koppling till turistnäringen, om denna gruvdrift skulle få komma till stånd. Utsläppen av processvatten i Rönneå, grundvattenpåverkan av ett 30m djupt dagbrott, dammning från den ytterst finkorniga malmen, buller vid brytningen, impulsljud från anrikningsanläggningen och en störande trafik vid uttransporterna längs Söderåsens nationalpark, allt var ägnat att förstöra våra trivselsvärden och den blomstrande turismens förutsättningar i vårt attraktiva område. Vi samlade snart in 1200 namn på en lista, som med bifogad karta sammanfattade våra bärande invändningar mot projektet.

Vid ett lagstadgat samrådsförfarande på Gästis 2006 stängdes dörren för oss, trots att vi representerade vad som i Miljöbalken benämns "berörd allmänhet". Dessbättre skulle samhällets offentliga organ ställa sig på vår sida. Klippans, Svalövs och Eslövs kommuner

sa 'samfällt nej till gruvdriften, likaså Länsstyrelsen. Svenska Kaolin AB överklagade till Miljödomstolen i Växjö, men även där vann vi gehör för våra synpunkter. Omsider kom då företagets advokat på något nytt. Eftersom ärendet gällde ett riksintresse, skulle ansökan om Miljökoncession redan från början ha ställts direkt till Miljödomstolen. I december 2011 beviljade därför Miljööverdomstolen i Stockholm prövningstillstånd. Länsstyrelsens beslut och Miljödomstolens dom upphävdes och ärendet återremitterades till Miljödomstolen. Vid styrelsemöte nyligen, den 3 maj 2012, beslöt Svenska Kaolin AB att hålla bolagsstämman den 31 maj och föreslå en riktad nyemission av aktier. Det kan avslutningsvis nämnas att bolaget enligt egen utsago inte själv ämnar svara för en eventuell brytning i området. Man kommer att behandla ett eventuellt miljötilstånd som "en omsättningsbar tillgång".

Som den ärade läsaren säkert förstår har vi ännu "skäppan full", även i Biströ. Med benäget bistånd av alla entusiaster i vår bygd hyser vi gott hopp om att än en gång få orosmolnen att skingra sig. Livets djupaste insikt är måhända att vi behöver varandra, i varje fall om våra problem skall få en lösning åt det mänskliga hållet!

Georg Welin